

neka vide da nas ima

forum.tm prvi medij u crowdfundingu u Hrvatskoj

PODRŽITE NAS OVDJE

[Snježana Banović](#)

Šri, 23/11/2016 - 14:32

- 206
- 3
- 0

[Arhiva +](#)

-
-
-

[Snježana Banović](#)

Šri, 23/11/2016 - 14:32

-
-
-

Šnajder i naš niski književno-kazališni vodostaj

Je li Šnajder disident? Može li se to uopće biti u društvu koje je odbacilo svaku ideologiju u ime malograđanštine?

Foto: lemonde.hr

Ako je naša urušena književna krčma odlučila do fajrunta ostati na istom intenzitetu eksanja, još je gore stanje po Šnajdera na našem kazališnom Areopagu, ondje već odavno baš ništa ne ukazuje na to da pisac s inicijalima S. Š. uopće postoji. U toj paradi kiča i sprege s političkom kamarilom za Šnajdera nema opstanka, doba mjedi se nastavlja

Nakon četvrte regionalne nagrade koju je dobio za „Doba mjeđi“, raskošni roman-fresku o našim sudbinama, seobama i tragičnim supostojanjima, sve je išlo na to da će se Slobodanu Šnajderu dogoditi ono najgore. Da ga (baš kao jednoga tužnog Rilkeova junaka) slave oni koji prethodno nisu birali sredstva u odbacivanju, osamljivanju i poništavanju, no kad u tome nisu uspjeli, počeli su ga slaviti. Ipak, strahu od iznenađenja na našoj kulturnoj njivi nema mjesta.

A počelo je s pregršt dobrih vijesti, u ruke pisca kojeg većina ovdje i dalje smatra isključivo dramatičarom padale su tijekom ove jeseni u redovitim razmacima Nagrada „Meša Selimović“, Nagrada „Mirko Kovač“, Nagrada „Radomir Konstantinović“ i „Kočičeovo pero“ – sve prestižna regionalna priznanja. Kad je napokon došla i jedna hrvatska, ona t-portala za roman godine, mnogi su pomislili – doista, ništa ne uspijeva kao uspjeh, Šnajder je naplatio sve svoje muke, sva prešutno i manje prešutno oduzeta književna i kazališna priznanja, dosta više s njim!

Ovjenčan dakle lovorikama koje su mu „u gostima“ dodijelili regionalni žiriji sastavljeni od ponajboljih pisaca, teoretičara, kritičara i filozofa iz bivših republika bivše Jugoslavije za koje se danas rabe nazivi tipa „regija“ i „susjedstvo“, ostao je tako bez ijedne nacionalne i strukovne nagrade u Hrvatskoj. Izuzmemo li spomenutu nagradu t-portala za roman godine koja je korporativna i time daleko od nacionalno-interesnih suglasja oko većine tema u hrvatskoj kulturi posluha, sprege i straha, jasno je da je Šnajder kod kuće kao i obično – zaobiđen. Od sudbine Rilkeova junaka neće biti ništa, nastavlja se po starom. Izmakla je Šnajderu ponajveća državna nagrada u kulturi „Vladimir Nazor“ kao što su mu sasvim predvidivo izmakle i nagrade strukovnih udruženja: Društva književnika Hrvatske (Nagrada „K. Š. Đalski“) i Hrvatskog društva pisaca („J. P. Kamov“). Kad se sve zbroji, dolazimo do perverzno zaključka da je roman „Doba mjeđi“ napokon pomirio ta dva, do korijena suprotstavljena književnička društva. Rekao bi Krleža: „Negacija uvijek može biti oblik prihvaćanja svijeta“, u ovom slučaju pisca romana koji su mnogi nazvali romanom epohe i remek-djelom, pisca europskog formata čija djela u ova dva i pol hrvatska desetljeća kotiraju izvan granica Hrvatske, u njoj – gotovo nikako.

Pa ako je naša urušena književna krčma odlučila do fajrunta ostati na istom intenzitetu eksanja, još je gore stanje po Šnajdera na našem kazališnom Areopagu, ondje već odavno baš ništa ne ukazuje na to da pisac s inicijalima S. Š. uopće postoji. Od niza intendantata koji bi odmah po dolasku na dužnost najprije prekrizili svaku mogućnost uprizorenja njegovog „Hrvatskoga Fausta“ u zagrebačkome HNK-u pa do ex ministra Bože Biškupića koji se zbog pritiska iz crkvenih krugova nije usudio potvrditi Šnajdera za intendanta riječkoga kazališta (1999.), povijest se ponavlja groteskno iz godine u godinu. Iako je doslovno pripušten na jedan mandat u zagrebački ZKM u kojem je izvedena od danas njegova posljednja drama na daskama nekoga javnog zagrebačkoga kazališta („Peto evanđelje“ u režiji B. Brezovca), iz njega je uskoro iznesen u smoli i perju: najniža razina birokrata koja je zaslužna za sav jad u našim kulturnim institucijama pojačana kvaziumjetničkim mediokritetima i pseudointelektualcima bliskima svemoćnom Gradonačelniku pjevala je dugo nakon toga zbornu pjesmicu o njegovim milijunskim dugovanjima u ZKM-u. Rasli su ti milijuni sa svakim novim intervjuom njegovog prethodnika i nasljednice, ispaio je Šnajder tat i poetski rečeno – tamna figura, eto, samo što u toj kult-krčmi u kojoj se ne zna tko pije, ali se jako dobro zna tko plaća, nije proglašen – pijancem. Rovalo se i rovarilo radi sitnih i manje sitnih interesa iz tih tapeciranih fotelja vlasti i moći – u žderanju ambicija nisu se birala sredstva, EPH je u svojim izdanjima talambasao najglasnije. Kulminacija se zbilja na Kaznenom sudu u Zagrebu gdje ga je za klevetu i uvredu časti (!) tužio omnimoćni Duško Ljuština, a u kanonadu su se uključili sada već bivši riječki intendant Frlić s tadašnjim pomoćnikom (danas intendantom) Blaževićem. Umjesto da prionu na posao sa spomenutom dramom „Hrvatskoga Fausta“ s kojim su rasprodali sezonu, ispaio je Šnajder ustaša te s nekolicinom nas ostalih završio na gaćama, da ne bi bilo sumnje u njegov krimen – čak na trojim. Rezultat: zatvorena vrata još jednoga kazališta, ostali su se „hramovi“ zatvorili već prije, uključivši i Zagrebačko kazalište lutaka iz kojeg je otišao u mirovinu. Posljednje što mu je izvedeno izvan Zagreba bila je groteska „Kako je Dunda spasila domovinu“ u INK-u Pula 2012. za koju se svojedobno zagrijao spomenuti Ljuština, najavivši autoru „povijesni trenutak da Kerempuh sa sjajnim svojim ansablom uprizori velikog Slobodana Šnajdera“ (citirao). No, budući da se pisac nije odvažio poslati u javnost obvezno očitovanje o genijalnosti lika i djela gospodara bivšega Jazavca i još *bivšijega* Varietea, već ga je štovitiše uzeo pod satirički zub u svom blogu o Gradonačelniku, i budući da nije htio Pruse i Francuze iz komada o propasti revolucije pretvoriti u Srbe i Hrvate, nastupilo je hlađenje koje se prenijelo na cijelu nam domovinu koja se tako barem spasila od pogube zvane Šnajder i njegovih teških komada. I tako je od posljednje Šacove dramske predstave u Zagrebu prošlo dvanaest godina. Summa summarum – u rodnome mu gradu nikada nisu odigrani sljedeći dramski tekstovi: „Hrvatski Faust“, „Confiteor“, „Gamlet“, „Zmijin svlak“, „Utjeha sjevernih mora“, „Ines & Denise“, „Kod Bijelog labuda“, „Kosti u kamenu“ (ovjenčan Držičevom nagradom), „Enciklopedija izgubljenog vremena“, „Kako je Dunda spasila domovinu“, „Svjetlucaje kome“ – sveukupno jedanaest naslova. Potpuna ekskluzija pisca kojeg je prije dolaska u ZKM prekrizila Tuđmanova, a nakon ZKM-a Bandićeva kamarila. Za labavu usporedbu samo – može li se uopće zamisliti da susjedna nam i po kazališnoj sudbini toliko slična Srbija i Beograd potpuno ignoriraju svog Duška Kovačevića ili svoju Biljanu Srbljanović? Ne može iz jednostavnog razloga što njihovi teatri i festivali nisu još postali dionička društva pod kontrolom nekolicine interesnih skupina koje su ih upregnule za potrebe financiranja svoga osobnog standarda. Nikoga pritom nije briga što su im umjetnički rezultati jadni: Dubrovačke ljetne igre, Splitsko ljeto, nacionalna i ostala javna kazališta (iznimke su jedva vidljive) na svojem su povijesnom minimumu, na aparatima i ne zna se hoće li preživjeti. A što se programa tiče – stvar je još jednostavnija: na jednoj strani politički kič, na drugoj kič naprosto, to je najkraći opis repertoara hrvatskoga glumišta koje se utapa u plićaku najnižega vodostaja u svojoj povijesti. U toj paradi kiča i sprege s političkom kamarilom za Šnajdera nema opstanka, doba mjeđi se nastavlja.

I tu dolazimo do teškog pitanja – je li Šnajder disident? Može li se to uopće biti u društvu koje je odbacilo svaku ideologiju u ime malograđanštine?

Kad govori o disidentstvu u hrvatskoj književnosti, Stanko Lasić određuje ga kratko i jasno: „Disident je svatko kome nema opstanka u društvu koje se organizira protiv dotičnoga.“ I u kojem – da malo parafraziram velikoga krležologa – svoja repertoarna mjesta u kazalištima i mjesta u redu za nacionalne književne nagrade sveudilj dodjeljuju oni koji nemaju hrabrosti ni pameti poslušati protivnike, razmišljati samostalno, plivati protiv struje. Tako će autor poput Šnajdera i dalje biti osuđen na osamljenost i na iznimnu strogost prema njegovu mišljenju te će se o njemu pisati i govoriti samo onda kad ga treba pokapati, kao što se i dogodilo nebrojeno puta dosad. Naime, Slobodan Šnajder jako dobro zna da njegov sukob s društvom nije neki hir ni njega ni društva nego je posljedica različitih i suprotnih inspiracija i aspiracija koje se nikada više neće sastati na istome mjestu i u istom trenutku. Neki će to nazvati disidentstvom, neki manje dobronamjerniji i manje učeniji *luzerstvom*.

Štogod to bilo, jasno je da gvozdeno doba vlada nad ovim autorom i dalje, regionalnim laudama usprkos ili upravo zbog njih, svejedno.

Izbor

[Sandra Bartolović](#)

[K. Leaković: SDP-u ne treba “fino podešavanje”, nego snažna politička artikulacija interesa socijalno, kulturno i ekonomski slabijih](#)

[David Šporer](#)

[Na braniku sekularizma](#)

[Goran Borković](#)

[Cjelovita porezna reforma napravljena je po mjeri Ivice Todorića](#)

[Vladimir Zorić](#)